

Sensomotoryczny świat dziecka (cz.I)

Wszystko co wiemy o sobie i świecie zawdzięczamy naszym zmysłom. To one rejestrują wszelkie bodźce, jakie docierają do nas nieustająco z zewnątrz oraz sygnały zbierane przez receptory w głębi naszego ciała. Sensorycznymi kanałami komunikujemy się ze światem. To że potrafimy bez rozlewania napić się z kubka kawy czy herbaty zawdzięczamy doskonałej koordynacji wzroku, dotyku, czucia głębokiego i równowagi. Do każdej nawet najprostszej czynności potrzebujemy mnóstwa informacji, które nałożone na siebie, zintegrowane, dają jeden spójny obraz sytuacji. Aby to uzyskać potrzebujemy sprawnie działającej **integracji sensorycznej**.

U dziecka - jeśli jest jeszcze niemowlęciem lub maluchem- integracja sensoryczna dopiero się kształtuje. Układy zmysłowe rozwijają się, uczą odbierać bodźce ze świata i je przetwarzać. Mózg próbuje sobie z nimi wszystkimi na raz poradzić za pomocą samoregulacji. Pierwsze kilkanaście miesięcy to dla rodziców wspólne poznawanie swojego dziecka, jego reakcji na dane bodźce i sposoby zachowania. Często czują się bezradni: bo maluch płacze, nie chce spać lub jeść i generalnie nie wiadomo o co mu chodzi.

Trochę o zmysłach

Zmysły, które informują nas, co dzieje się z ciałem i pozwalają odbierać bodźce ze świata zewnętrznego to:

- układ dotykowy

- układ przedsionkowy
- propriocepcja (czucie własnego ciała i ruchu)
- słuch
- wzrok
- węch
- smak

Z punktu rozwoju dziecka najważniejsze są trzy pierwsze zmysły : dotyk, równowaga i czucie ciała. Co ciekawe, rozwijają się one już podczas życia płodowego, a po urodzeniu wymagają szczególnej stymulacji. Na bazie prawidłowo rozwijających się kluczowych zmysłów kształtują się i integrują z pozostałymi pozostałe zmysły. Każde dziecko od pierwszych chwil życia uczestniczy w swoistym „kursie pilotażu” swojego ciała. Dojrzewają jego narządy zmysłów, rozwija się układ nerwowy, który przewodzi i interpretuje bodźce. Mózg uczy się przyswajać równocześnie wiele różnych komunikatów i tworzyć spójny obraz sytuacji. Gdy bodźców jest za dużo, za mało albo układ nerwowy ma problem z ich przetwarzaniem, dziecko źle się czuje. Coś mu przeszkadza w spaniu, jedzeniu, zabawie albo kontaktach z bliskimi. Coś stale je męczy i nie pozwala na radosny i harmonijny rozwój. Nazywamy to **zaburzeniami samoregulacji lub regulacji spowodowanych trudnościami w przetwarzaniu bodźców sensorycznych.**

Co może wskazywać na zaburzenia samoregulacji u niemowląt i małych dzieci?

- problemy z zasypianiem, częste wybudzanie się, budzenie się z krzykiem lub płaczem;
- częsty płacz, drażliwość, marudzenie, częste reagowanie złością;
- problemy z jedzeniem: trudności ze ssaniem piersi, niechęć do nowych pokarmów

w okresie rozszerzania diety, częste wymiotowanie, unikanie pewnych faktur i konsystencji jedzenia, wybiórcze jedzenie;

- unikanie dotyku innych osób i przytulania, odpychanie się od rodzica;
- silna niechęć do zabiegów higienicznych (takie jak mycie głowy i ciała, smarowanie kremem, czesanie, obcinanie paznokci, mycie zębów), płacz i złość przy ubieraniu, ciągle zdejmowanie skarpetek, czapki, itp.;
- unikanie zabaw i sytuacji, podczas których dziecko może się pobrudzić;
- uderzanie główką o ścianę lub łóżeczko, gryzienie, szczypanie, ściskanie siebie lub innych, zbyt mocne i siłowe zachowania w kontaktach z innymi, ocieranie się o ściany lub innych, potrzeba mocnego dotyku, potrzeba docisku pewnych części ciała, nasilona masturbacja dziecięca;
- protest przy nagłych zmianach położenia ciała w przestrzeni, niechęć do przebywania w określonych pozycjach, potrzeba bycia w ciągłym ruchu, niezgrabne ruchy, upadanie i potykanie się, wpadanie na przedmioty i meble, ciągle kręcenie się, huśtanie, itp.;
- nieustanne wybudzanie się przy najdrobniejszych szmerach i szelestach, bardzo negatywna reakcja na pewne dźwięki (np. suszarka, blender, odkurzacz, karetko), pobudzenie lub lęk w miejscach bogatych w różne dźwięki (np. galeria handlowa, market, festyn, kościół);
- duża wrażliwość na jasne światło (odwracanie głowy, rozdrażnienie, płacz), mocne pobudzenie w zatłoczonych miejscach;
- trudności z rozstaniem z opiekunem, nadmierne wycofanie w nowych sytuacjach, całkowity brak reakcji na zakazy opiekuna, drażliwość i nadmierna labilność emocjonalna (od płaczu do śmiechu);

opracowała
Magdalena Żelazowska-Dojka

Bibliografia:

A. Charęzińska, J. Szulc „*Sensoryczne niemowlę*”